

Café da memoria

Este programa deu comezo no ano 2008 como parte das propostas do DEAC (Departamento de Educación e Acción Cultural) do Museo do Pobo Galego para tratar de achegase á historia recente de Galicia. A proposta baséase nas historias de vida, na reconstrución das experiencias persoais sobre as que se traballa e cuxo resultado móstrase nun evento divulgativo que serve tamén para visibilizar as e os informantes. A forma que toma este acto público é o dunha parola con café que protagonizan algunhas desas e deses informantes.

O *Café da Memoria* do Museo do Pobo Galego comezou traballando con persoas maiores que teñen moito que contar e dicir sobre os temas obxecto desta entidade museística. Os cafés achegan a estas portadoras e portadores a un lugar como o Museo onde se expoñen diversos elementos que fan parte da súa vida e dunha memoria que segue, en boa parte, operativa. Este feito, o de estar nas salas dun Museo, ten sobre estas persoas o efecto de revestir de prestixio os seus coñecementos e a súa experiencia vital.

O Café da Memoria sempre tivo como un dos seus principios a perspectiva de xénero entendendo que, dentro da información recollida, interesaba recoñecer as relacións entre homes e mulleres e como estas atravesan e artellan o resto de relacións sociais. Ademais, interesounos dar protagonismo ás mulleres como portadoras, de maneira que os dous cafés que inauguraron o proxecto en 2008, foron eminentemente femininos. A temática escollida daquela foi o tempo de lecer feminino, no primeiro café no ámbito urbano da Compostela da posguerra, e despois no ámbito dunha parroquia rural de montaña. Máis tarde viñeron as mulleres no mundo mariñeiro ou os dous que tocaron diversos aspectos da maternidade.

Este protagonismo do mundo feminino débese, por unha banda, a que as mulleres teñen desempeñado tradicionalmente un papel esencial na transmisión de saberes, técnicas e coñecementos relacionados co que hoxe denominamos Patrimonio Cultural Inmaterial; por outra, as historias de vida que documentan as distintas edicións dos Cafés da Memoria, procuran rescatar voces que non tiñan sido contempladas nin pola historia oficial nin en xeral, polas Ciencias Sociais ate hai pouco. Neste sentido, cremos que son as mulleres, sobre todo as maiores, que son as que constitúen a maioría das nosas testemuñas, as que estiveron máis silenciadas, debido precisamente as trabas impostas polas relacións asimétricas e a desigualdade social. Como consecuencia disto, no mundo da museoloxía, aínda non fomos quen de construír un discurso que supere o androcentrismo da etnografía clásica e que inclúa o feminino sen recorrer a fórmulas estereotipadas. Aínda que non constitúe unha categoría pechada, a perspectiva de xénero favorece o exercicio dunha lectura crítica e cuestionadora da realidade que o museo quere representar e consideramos que coadxuva así a analizar e transformar ese discurso e, polo tanto, a sociedade na que nos inserimos e que nos sustenta.

O proceso a seguir en cada edición do proxecto, pasa por documentarnos sobre o tema e sobre o contexto social, económico e cultural. Con esta información elaboramos un guión cunha lista das ideas que queremos tratar durante as entrevistas e imos contactando con posibles informantes, normalmente coa mediación doutras persoas ou entidades colaboradoras. Cunha cita acordada previamente e téndolles explicado o proxecto, achegámonos até estas persoas no seu lugar de residencia para realizar a entrevista. As entrevistas son semiestruturadas, non son cuestionarios pechados xa que aínda que se busca ir tirando a información sobre as ideas propostas no guión, interesa atender á posibilidade de novas vertentes que non se contemplaran previamente.

Nos Cafés procuramos que haxa diversidade de públicos fomentando o diálogo e o encontro interxeneracional. Por outra banda, para o Museo é un xeito distinto de facer recollida, procurando rexistrar non só a memoria dun pobo a través de experiencias e historias persoais, senón tamén dun modelo de expresión cunha riqueza e variedade que vai da propia da lingua pero onde son tamén fundamentais as coplas, as músicas, os ditos... e por suposto, a xestualidade.

No evento que finaliza cada edición do proxecto, e que tamén se rexistra en vídeo, hai que contar cunha persoa que fai as veces de condutora da charla. A esta persoa, que debe ter contacto e/ou implicación no tema, as participantes da mesa coñécena previamente, nun encontro organizado polo Museo con todos e todas as implicadas. O condutor ou condutora participa da elaboración do guión para a parola.

Os Cafés grávanse en vídeo, gardándose a gravación no arquivo do Museo. Pódense mirar algunhas das gravacións completas e os resumos/presentación de varios dos Cafés no canal de Vimeo do Museo do Pobo Galego.

<https://vimeo.com/album/4203681>

